

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 5
betreft Financieel akkoord en andere ontwikkelingen Omgevingswet	ons kenmerk ECFD/U201600601 Lbr. 16/037	datum 24 mei 2016

Samenvatting

De Omgevingswet wordt een belangrijk thema voor u in de volgende raads- en collegeperiode. Met deze brief informeren wij u over de financiële afspraken en andere ontwikkelingen rond de Omgevingswet, de kansen en impact voor gemeenten en de collectieve aanpak voor invoeringsondersteuning en digitalisering. Wij vinden het belangrijk dat gemeenten tijdig en goed voorbereid met de Omgevingswet aan de slag kunnen. Gemeenten moeten voldoende worden ondersteund en de invoeringsondersteuning moet aansluiten op de behoeften van gemeenten.

Op 21 april 2016 hebben wij met minister Schultz, het IPO en de UvW een financieel akkoord voor de Omgevingswet gesloten. De baten voor gemeenten en de herintroductie van milieuleges worden niet afgeroomd door uitnames uit het Gemeentefonds. Het Rijk staat aan de lat voor de investeringskosten voor het digitale stelsel en de invoeringsondersteuning. Naast de financiering van het gezamenlijke invoeringsprogramma stelt het Rijk € 13 miljoen beschikbaar voor collectieve gemeentespecifieke invoeringsondersteuning. Voor de structurele uitvoeringskosten wordt een verdeelsleutel gehanteerd en gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eigen transitiekosten. Het akkoord is met positief advies aan het VNG-bestuur voorgelegd, die op 28 april jl. heeft ingestemd. In deze brief schetsen we het belang en de hoofdlijnen van het akkoord.

De Omgevingswet is een decentralisatie van taken in het fysiek domein. De mogelijkheden voor lokaal maatwerk worden uitgebreid. Deze verandering is nodig voor gemeenten om effectief in te kunnen spelen op maatschappelijke opgaven zoals demografische krimp, transitie naar duurzame energie en leegstand bij detailhandel en agrarische bebouwing. De verschuiving van bevoegdheden en de integratie van sectorale wetten bieden veel kansen voor gemeenten om maatschappelijk gewenste ontwikkelingen te realiseren en dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren. Tegelijkertijd hebben de veranderingen een grote impact op de gemeentelijke organisatie. De invoering van de Omgevingswet is meer dan een juridische exercitie. Het betekent een andere manier van werken met een integrale benadering van de leefomgeving, meer bestuurlijke afwegingsruimte, een andere relatie met de inwoners en een intensivering van de samenwerking met medeoverheden en de omgevingsdienst. De verschuiving van bevoegdheden verandert ook de verhouding tussen college en de raad. De gemeentelijke

informatievoorziening moet worden aangepast en aangesloten op de landelijke digitale voorziening omdat de landelijke voorziening wordt aangepast en uitgebreid met informatiehuizen. Dit alles heeft gevolgen voor de inrichting van uw organisatie, de werkprocessen en uw begroting.

De Omgevingswet is op 26 april 2016 gepubliceerd in het Staatsblad en treedt volgens het kabinet na 2018 in werking. Voor die tijd moet de wet worden uitgewerkt in vier Algemene Maatregelen van Bestuur en in aanvullingswetten voor geluid, bodem, natuur en grondeigendom. De aanvullingswetten en wetten over vergunningverlening, toezicht en handhaving en privatisering van de bouwplantoets en delen van de erfgoedwetgeving gaan strak op in de Omgevingswet. Voor de invoering moeten de procedures voor de Invoeringswet en het invoeringsbesluit zijn afgerond want daarin wordt het overgangsrecht geregeld, zoals de overgang van bestemmingsplan naar integraal omgevingsplan. Ook komen in de Invoeringswet enkele wijzigingen van de Omgevingswet.

We zetten de komende jaren in op uitvoerbare bestuurlijke afwegingsruimte in de AMvB's, solide uitwerking van de financiële afspraken en een invoeringstraject dat aansluit op uw lokale agenda en organisatie. Om de kansen die de Omgevingswet biedt optimaal te benutten, werken we samen met gemeenten en omgevingsdiensten aan een collectieve invoeringsondersteuning. Daarbij gebruiken we de ervaringen uit het sociale domein en digitaliseringstrajecten. Samen met provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat werken we aan een gezamenlijk invoeringsprogramma voor de hele overheidsketen. In dit programma speelt het digitale stelsel Omgevingswet een grote rol. Wij vinden het belangrijk dat de informatievoorzieningen tijdig zijn aangepast en zo worden ingericht dat ze goede dienstverlening faciliteren. Omdat de ontwikkeling van het digitale stelsel complex is, moet besluitvorming daarover gefaseerd gebeuren. Wij verbinden de invoering van de Omgevingswet met andere thema's die spelen bij gemeenten, zoals Digitale Agenda 2020, decentralisaties in het sociale domein, gemeentelijke belastinggebied en collectieve uitvoering van activiteiten door de VNG. Deze samenhang is nodig omdat deze ontwikkelingen op gemeentelijk niveau samenkomen.

Hoe zorgt u ervoor dat uw gemeente goed voorbereid aan de slag kan met deze complexe veranderopgave en de mogelijkheden van de Omgevingswet optimaal kan benutten? Voor een goede startpositie is het belangrijk in uw gemeente gezamenlijk met raad en college het ambitieniveau te bepalen dat u wilt realiseren en met welke thema's of projecten u aan de slag wilt. Op basis daarvan kunt u bepalen welke invoeringsstrategie bij uw gemeente past en welke onderdelen van uw organisatie daar op welk moment bij betrokken moeten worden. Uw beeld over de benodigde bestuurlijke afwegingsruimte kunt u ook gebruiken voor de consultaties over de AMvB's en de aanvullingswetten. Daarnaast kunt u met medeoverheden en omgevingsdiensten het gesprek aangaan over ambities en samenwerking in de regio en aanpassing van uw digitale voorzieningen.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 5
betreft Financieel akkoord en andere ontwikkelingen Omgevingswet	ons kenmerk ECFD/U201600601 Lbr. 16/037	datum 24 mei 2016

Geacht college en gemeenteraad,

De invoering van de Omgevingswet is een belangrijk thema voor u in de komende raads- en collegeperiode. Deze wet heeft een grote impact op gemeenten. Dit komt doordat het kabinet heeft gekozen taken in het fysieke domein te decentraliseren. Deze ambitie wordt vormgegeven in de Omgevingswet. Voor de Omgevingswet hebben wij recent een financieel akkoord gesloten met minister Schultz, het IPO en de UvW. Met deze brief willen wij u informeren over de financiële afspraken en andere ontwikkelingen voor de Omgevingswet, zoals de kansen en de impact van de wet voor gemeenten, de planning voor de uitvoeringsregelgeving en de aanvullingswetten en de aanpak voor een gezamenlijke invoeringsondersteuning voor en met gemeenten, inclusief de digitale ondersteuning.

1. Financieel akkoord Omgevingswet

Op 21 april 2016 hebben wij een financieel onderhandelaarsakkoord gesloten met minister Schultz, het IPO en de UvW voor de stelselwijziging Omgevingswet. Het doel van het akkoord is voorkomen dat voor onderdelen van de Omgevingswet de komende jaren doorlopend nieuwe discussies ontstaan over te verwachten kosten en baten en de vraag wie wat gaat betalen. Dit voorkomt ook dat het Rijk dan elke keer baten wil afromen. De belangrijkste reden voor ons om het akkoord met positief aan het VNG-bestuur voor te leggen is dat de (te behalen) baten voor gemeenten en de herintroductie van milieuleges niet worden afgeroomd door uitnamen uit het gemeentefonds door het Rijk. Het VNG bestuur heeft op 28 april 2016 ingestemd met het financieel onderhandelaarsakkoord Omgevingswet. Na een positieve ledenraadpleging door het IPO en de UvW zullen de afspraken officieel worden vastgesteld.

De hoofdlijnen van het akkoord (de volledige tekst is opgenomen in bijlage 1) zijn:

- De eenmalige investeringskosten voor de bouw van het digitale stelsel, het informatiepunt en de invoeringsondersteuning worden betaald door het Rijk. Voor het gezamenlijke invoeringsprogramma 'Aan de slag met de Omgevingswet' is maximaal 35 miljoen euro beschikbaar. Daarnaast is er 13 miljoen euro beschikbaar voor collectieve gemeentelijke invoeringsondersteuning (programma onder regie van de VNG, zie paragraaf 6 van deze brief).
- De besparingen door de invoering van de Omgevingswet komen ten gunste van ieder van de betrokken partijen. Het Rijk zal NIET afromen door uitnamen uit het gemeentefonds.
- Gemeenten gaan meebetalen aan de structurele uitvoeringskosten van het digitale

stelsel en een centraal informatiepunt over de Omgevingswet voor overheden. De jaarlijkse onderhoudskosten worden door alle partijen gedragen volgens een verdeelsleutel op basis van de huidige werklast in het fysieke domein: 19 % Rijk, 70 % gemeenten, 6 % provincies, 5 % waterschappen. De verdeling is gebaseerd op financieel onderzoek voor de Omgevingswet. Dit onderzoek biedt een indicatie met de best beschikbare cijfers, maar nog geen compleet beeld van de uitgaven, kosten en besparingen die samenhangen met de gehele stelselwijziging.

- Om de kosten beheersbaar te houden is een maximum bedrag afgesproken. Dit bedrag is afhankelijk van de ambitie voor het digitaal stelsel. Bij de keuze voor het huidige niveau voor digitale dienstverlening ([scenario 2](#) uit Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet, 2015) is dat voor alle gemeenten gezamenlijk maximaal 18 miljoen euro per jaar. Bij keuze voor een uitgebreid digitaal stelsel dat overheden ontzorgt bij de uitvoering van de Omgevingswet ([scenario 3](#)) is dat voor gemeenten maximaal 40 miljoen euro per jaar. Voor de kostenbeheersing is afgesproken dat de koepels samen met het Rijk businesscases maken en duidelijke go/no go-momenten worden ingebouwd voor de uitvoeringsstappen van het digitale stelsel. In het bestuurlijk overleg tussen het Rijk en de koepels wordt dan op basis van de businesscases bepaald welk scenario wordt gekozen. Dit gebeurt stapsgewijs omdat de businesscases voor de informatiehuizen niet allemaal op hetzelfde moment beschikbaar zijn.
- Alle partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de eigen invoeringskosten (transitiekosten in het akkoord), zoals het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderings-trajecten en aansluiting van eigen digitale voorzieningen op het landelijke digitale stelsel.
- De ontwikkeling van het digitale stelsel wordt vanuit de optiek van risicomanagement gemonitord en er vinden periodiek reviews over de voortgang plaats. Daarbij wordt ook gekeken naar de aansluiting van gemeentelijke voorzieningen op het landelijke digitale stelsel. De bedoeling is zaken zodanig te regelen dat de optimale werking van het systeem centraal staat, maar dat tegelijkertijd bij aansluiting op de geboden centrale voorzieningen geen van de partijen onevenredig nadeel ondervindt van de nadere functionele invulling.
- Er komt een onderzoek naar de wijze waarop het fysieke domein in de toekomst kan worden gefinancierd en naar alternatieve financieringsmogelijkheden voor het fysieke domein. Daarin worden ook de gevolgen van de verschuiving naar minder vergunningverlening en meer toezicht en handhaving onder de Crisis- en herstelwet bekeken. Dit is belangrijk voor gemeenten omdat zij door deze verschuiving minder legesinkomsten ontvangen maar wel meer kosten maken voor toezicht en handhaving.
- Gemeenten krijgen voldoende mogelijkheden om kosten van publieke voorzieningen te verhalen bij plankostenprocedures. Ook is afgesproken om de bestaande gemeentelijke mogelijkheden tot kostenverhaal bij grondexploitatie in de AMvB's op te nemen.

2. Wat is de Omgevingswet

De planning van het kabinet is dat de Omgevingswet na 2018 in werking treedt. Met de Omgevingswet wil het kabinet verbeteringen in het fysieke beleidsdomein bereiken. De vier

verbeterdoelen zijn een flexibele aanpak met meer lokale afwegingsruimte, een integrale benadering van de fysieke leefomgeving, meer gebruiksgemak van het omgevingsrecht en een snellere, betere besluitvorming. Daarvoor worden in de Omgevingswet bestaande sectorale regels en instrumenten samengevoegd en wordt de besluitvorming anders ingericht. Het instrumentarium wordt teruggebracht tot zes kerninstrumenten voor het hele fysieke domein: Omgevingsvisie, decentrale regels (zoals het omgevingsplan op gemeentelijk niveau), plannen en programma's, algemene rijksregels, omgevingsvergunning en projectbesluit. Gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk werken straks ieder vanuit hun eigen integrale omgevingsvisie en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met elkaar. Op gemeentelijk niveau wordt het huidige bestemmingsplan voor ruimtelijke ordening verbreed tot een integraal omgevingsplan. Het omgevingsplan bevat ook regels over milieu, water, monumenten, gezondheid, natuur, etc. Het wordt daarmee het centrale toetsingskader voor alle functies en activiteiten in de fysieke leefomgeving. De veranderingen in de besluitvorming en de bevoegdheden zorgen ook voor andere verhoudingen, bijvoorbeeld tussen gemeente en Rijk, tussen raad en college en tussen gemeente en inwoners. De Omgevingswet is een kaderwet. De invulling van de wet wordt geregeld in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's). Meer informatie over de AMvB's vindt u in paragraaf 5.

3. Kansen voor gemeenten bij de Omgevingswet

De veranderingen in de Omgevingswet bieden u kansen ontwikkelingen in het fysieke domein te realiseren die nu nog niet mogelijk zijn, maar die wel maatschappelijk gewenst zijn. U kunt bijvoorbeeld beter inspelen op maatschappelijke opgaven als demografische krimp, transitie naar duurzame energie, leegstand in de detailhandel en agrarische gebouwen en de betaalbaarheid van de ruimtelijke ordening. Ook biedt de nieuwe wet mogelijkheden om beter in te spelen op de veranderende verhoudingen in de samenleving en de dienstverlening aan uw inwoners te verbeteren. Deze ruimte ontstaat doordat belemmeringen uit de huidige sectorale regelgeving wordt aangepakt, de besluitvorming anders wordt ingericht met meer ruimte voor maatwerk en de digitale ondersteuning wordt aangepast. Het schrappen en anders inrichten van rijksregels geeft u meer ruimte samen met uw inwoners en ondernemers te bepalen hoe u met gebieden en functies om wilt gaan. U bepaalt straks in welke gevallen u wel of niet lokaal aanvullende regels wilt in het omgevingsplan.

4. Impact op gemeenten en de veranderopgave

De Omgevingswet is veel meer dan een juridische exercitie. De Omgevingswet betekent een decentralisatie van taken in het fysieke domein en dit heeft grote gevolgen voor uw hele organisatie en voor de bestuurscultuur. De wet vraagt van gemeenten een andere manier van denken en werken door de integrale benadering van de leefomgeving, meer bestuurlijke afwegingsruimte, meer nadruk op participatie en de benadering vanuit de initiatiefnemer. Dit heeft bijvoorbeeld gevolgen voor uw gemeentelijke visie- en besluitvorming. Het wordt voor gemeenten verplicht te beschikken over een omgevingsvisie, die uw ambities voor de fysieke leefomgeving in beeld brengt. Vervolgens hebben het omgevingsplan en gemeentelijke programma's een centrale rol bij het bereiken van die ambities en het beheer van de fysieke leefomgeving. De kwaliteit van de leefomgeving is niet meer vooraf vastgelegd door sectorale Rijksnormen, maar wordt bepaald door lokale, integrale keuzes over de gewenste kwaliteit van een gebied. U krijgt daarbij meer ruimte om de rol te kiezen die bij specifieke gebiedsopgaven past, zodat u beter kunt inspelen op veranderende verhoudingen in de samenleving. Door een andere inrichting van procedures kunnen eenvoudige projecten sneller gerealiseerd worden, terwijl bij complexe projecten meer nadruk komt op het (vroeg)tijdig betrekken van burgers en bedrijven.

De bovengenoemde veranderingen hebben ook consequenties voor de inrichting van uw organisatie en werkprocessen. De verhouding tussen het college en de raad verandert doordat het college meer bevoegdheden in de uitvoering krijgt. Voor een integrale aanpak en optimaal gebruik van de bestuurlijke afwegingsruimte is intensieve samenwerking in de regio nodig. Dit heeft gevolgen voor uw samenwerking met omgevingsdienst, GGD, brandweer en medeoverheden zoals provincie en waterschap.

Tot slot heeft de aanpassing van de landelijke digitale voorzieningen voor de Omgevingswet gevolgen voor uw gemeentelijke ICT en informatievoorziening. Deze moeten tijdig zijn aangepast en aangesloten op het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze aanpassingen zijn noodzakelijk om te kunnen werken met omgevingsplannen en voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dit alles heeft financiële gevolgen voor gemeenten. Dit betekent dat u in uw begrotingen de komende jaren budget moeten reserveren voor de invoering van de Omgevingswet in uw organisatie.

Wij vinden het belangrijk dat gemeenten tijdig met deze veranderingen aan de slag kunnen gaan en dat zij daarbij voldoende worden ondersteund. Ook vinden wij dat de invoeringsondersteuning vraaggestuurd moet worden ingericht. Op die manier kunt u als gemeente bij de invoering van de wet goed met het nieuwe instrumentarium uit de voeten en wordt u in staat gesteld de nieuwe mogelijkheden optimaal benutten. Daarom zetten wij samen met gemeenten in op een stevige belangenbehartiging en een vraaggestuurde invoeringsondersteuning van de Omgevingswet.

5. Processen voor uitvoeringsregelgeving, aanvullingswetten en Invoeringswet

De Omgevingswet is op 26 april 2016 gepubliceerd in het Staatsblad. De planning van het kabinet is dat de wet na 2018 in werking treedt. In de periode tot 2019 wordt de wet uitgewerkt in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's). In de vier nieuwe AMvB's worden regels uit 117 bestaande AMvB's samengevoegd. Ook moet in de periode tot aan de invoering de besluitvorming over diverse aanvullingswetten en de Invoeringswet worden afgerond. In de aanvullingswetten worden beleidswijzigingen voor geluid, bodem, natuur en grondeigendom apart geregeld. Dit voorkomt dat inhoudelijke discussies hierover de procedure van de Omgevingswet vertragen. Later gaan deze aanvullingswetten en de Wet VTH, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen en de Erfgoedwet op in de Omgevingswet.

Dit betekent dat voor de Omgevingswet de volgende trajecten lopen:

- a. Vier AMvB's onder de Omgevingswet:
Het Omgevingsbesluit bevat procedurele regels voor besluitvorming over bijvoorbeeld het omgevingsplan, de omgevingsvergunning en de milieueffectrapportage (mer). In het Besluit kwaliteit leefomgeving komen diverse instructieregels voor de lokale bestuurlijke afwegingsruimte. In het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bouwwerken leefomgeving komen respectievelijk regels voor milieubelastende activiteiten en regels voor bouwactiviteiten, voor zover de regels niet worden gedecentraliseerd of gedereguleerd. De internetconsultatie voor de AMvB's start op 1 juli 2016 en duurt tot 1 oktober 2016. Tegelijkertijd worden de AMvB's ook naar de Tweede Kamer gestuurd.
- b. Aanvullingswetten voor bodem, geluid, natuur en grondeigendom:
De consultaties voor de Aanvullingswet Bodem en de Aanvullingswet Geluid lopen tot 17 mei 2016. Op dit moment wordt gewerkt aan de VNG-reactie op deze concept wetsvoorstellen. De consultatie voor de Aanvullingswet Natuur is de consultatie in het najaar van 2016 en voor de Aanvullingswet Grondeigendom start de consultatie op 1 juli 2017. Na de wetstrajecten volgen de trajecten voor de Aanvullingsbesluiten voor geluid,

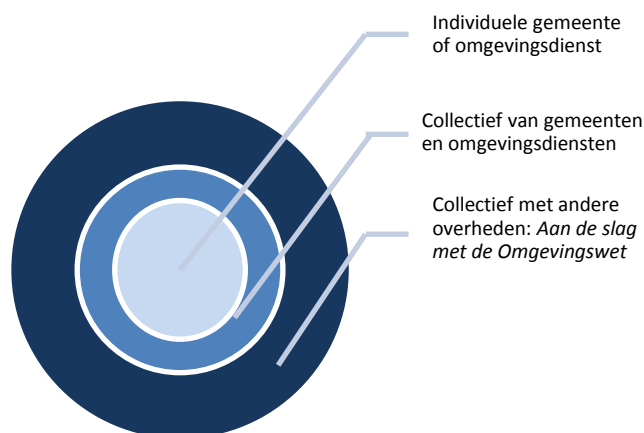
bodem, natuur en grondeigendom. De aanvullingsbesluiten gaan later via het Invoeringsbesluit op in de vier AMvB's onder de Omgevingswet.

- c. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen:
Het wetsvoorstel, waarin de privatisering van de bouwplantoets is opgenomen, is ter behandeling naar de Tweede Kamer gestuurd.
- d. Wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH):
De wet VTH is in april 2016 in werking getreden. Wel volgen er nog een Besluit VTH en een wijziging van het Besluit omgevingsrecht.
- e. Erfgoedwet:
Deze wet is in december 2015 aangenomen in de Eerste Kamer en zal op 1 juli 2016 in werking treden.
- f. Invoeringswet en Invoeringsbesluit:
De consultatie voor de Invoeringswet loopt van 1 november 2016 tot 1 januari 2017. In deze wet en het bijbehorende besluit worden de inwerkingtreding en het overgangsrecht van de Omgevingswet, de AMvB's en de aanvullingswetten geregeld. Ook worden daarin enkele beleidsrijke onderwerpen geregeld, namelijk: schade en nadeelcompensatie, juridische borging van digitale voorzieningen, mogelijke splitsing bouwactiviteit in technisch en ruimtelijk deel, strafrechtelijke handhaving en geurregeling voor veehouderij. Dit zijn aanvullingen op en wijzigingen van de Omgevingswet zoals die in het Staatsblad is gepubliceerd.

De toelichting over de inhoud van deze wetten en bijbehorende besluiten vindt u in bijlage 2.

6. Invoeringsprogramma

De invoering van de Omgevingswet is een complexe operatie waarbij alle overheidslagen en beleidsterreinen en uitvoeringsorganisaties betrokken zijn. Om de kansen die de Omgevingswet biedt optimaal te benutten, de verbeterdoelen bij de Omgevingswet te kunnen realiseren en de uitvoeringspraktijk voor burgers en bedrijven daadwerkelijk te verbeteren is een effectieve invoeringsondersteuning van gemeenten en andere betrokken partijen nodig. Op drie niveaus wordt gewerkt aan de invoering van de Omgevingswet:

De grootste opgave ligt uiteraard bij de individuele gemeenten zelf. U zult zelf in uw eigen organisatie allerlei werkprocessen moeten aanpassen, een omgevingsvisie en –plan moeten opstellen, burgers en ondernemers informeren en u zult over aanpassingen in de samenwerking moeten afstemmen met de omgevingsdienst, GGD en de veiligheidsregio.

Daarnaast biedt de Omgevingswet gemeenten ook kansen om samen met de VNG de regie te voeren op een collectieve invoeringsondersteuning. Uit de ervaringen in het sociale domein en digitale overheid weten we dat gemeenten deels dezelfde behoefte hebben en dat het daarom verstandig is om een aantal zaken nu al collectief als gemeenten op te pakken. Dit heeft al de eerste concrete resultaten opgeleverd. Bij de community voor kennisontwikkeling en kennisdeling hebben zich nu contactpersonen van 370 gemeenten en 13 omgevingsdiensten aangesloten. Er worden raadsledenbijeenkomsten gehouden en samen met de G32 roadshows Omgevingswet georganiseerd. Ook is er inmiddels bestuurlijke betrokkenheid van een groot aantal wethouders. Bij het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) zijn de richting en de ambitie van het visiedocument sterk aangepast na gemeentelijke inbreng en bij de vraagarticulatie voor het DSO zijn 120 informatiedeskundigen van gemeenten betrokken. Zie bijlage 2 voor verdere toelichting op de collectieve gemeentelijke aanpak.

Tegelijkertijd werken we ook samen met de andere overheden aan een gezamenlijk invoeringsprogramma 'Aan de slag met de Omgevingswet'. Dit is een samenwerkingsverband van de VNG, UvW, IPO en Rijkswaterstaat (als uitvoeringsorganisatie van het Rijk) waarin we collectieve activiteiten voor hele overheidsketen gezamenlijk met gemeenten, provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat oppakken. Het realiseren van de verbeterdoelen van de Omgevingswet is mede afhankelijk van de manier waarop gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's, GGD-GHOR en andere betrokkenen elkaar weten te vinden en hun activiteiten op elkaar kunnen afstemmen. Dit betekent dat moet worden geïnvesteerd in de samenwerking in de gehele overheidsketen.

Welke vormen van invoeringsondersteuning kunt u de komende tijd verwachten? Er komen pilots samen met gemeenten om een werkwijze te ontwikkelen voor omgevingsvisies en omgevingsplannen. We organiseren weer nieuwe regionale bijeenkomsten 'Raad op zaterdag met Omgevingswet' en bestuursdinners over de Omgevingswet. De community van contactpersonen van gemeenten en omgevingsdiensten wordt verder uitgebouwd en er komt een vervolg op de Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet (zie ook paragraaf 8). Onze uitgangspunten als VNG bij de vormgeving van deze invoeringsondersteuning zijn:

- Vraaggerichte aanpak en activiteiten altijd met betrokkenheid vanuit gemeenten;
- Gemeentelijke samenwerking waar het meerwaarde heeft om zaken collectief op te pakken;
- Actief de deelaspecten verbinden die spelen bij invoering van de Omgevingswet, zoals veranderingen in regelgeving, werkprocessen, besluitvorming, digitale informatievoorziening, personele capaciteit & competenties, financiën en communicatie;
- Werken aan een netwerk van netwerken;
- Samen met medeoverheden zaken oppakken wanneer dat samen kan.

7. Digitalisering en informatiebeleid

De huidige landelijke digitale voorzieningen worden aangepast aan de Omgevingswet. Daardoor krijgt u ook bij uw informatiebeleid te maken met gevolgen van de Omgevingswet. De digitale voorzieningen worden aangepast en ontwikkeld tot een landelijk digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO moet straks de processen voor planvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving ondersteunen en het mogelijk maken om informatie over de fysieke leefomgeving te beheren en uit te wisselen. Gemeentelijke digitale voorzieningen moeten tijdig hierop zijn aangepast. Dit is nodig om te zorgen dat straks integrale omgevingsplannen en vergunningen 'leesbaar' zijn voor gemeenten, burgers en bedrijven. Ook moet het geheel aan informatievoorziening zo worden ingericht dat ze een goede dienstverlening van gemeenten aan burgers en bedrijven faciliteren. Om efficiencyvoordelen te behalen door hergebruik van informatie is een uitbreiding van de huidige voorzieningen nodig naar een digitaal stelsel met informatiehuizen. De informatiehuizen zijn een manier om informatie over bijvoorbeeld geluidsbelasting of natuurwaarden te kunnen beheren. Hergebruik van dergelijke informatie kan de kosten voor gebruik van de bestuurlijke afwegingsruimte verlagen. Wij delen dit vergezocht dat het Rijk voorstelt, maar willen dat de ontwikkeling van het digitale stelsel gefaseerd gebeurt en op basis van een solide financiële onderbouwing. Het aanleveren, valideren en koppelen van data aan de juiste locatie en besluiten kost immers geld. Voor de aansluiting van gemeenten op dit digitale stelsel wordt gekeken naar een collectieve aanpak met bijvoorbeeld een centrale aansluitvoorziening. Deze aanpak wordt verder uitgewerkt en opgepakt in de Digitale Agenda 2020. In het voorstel over de Digitale Agenda 2020 voor de ALV op 8 juni 2016 is de digitalisering voor de Omgevingswet deels opgenomen als onderdeel van de bredere digitaliseringsagenda.

Om de impact van de Omgevingswet op de gemeentelijke informatievoorziening in beeld te brengen is in het eerste kwartaal van 2016 een Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet (VIVO) uitgevoerd. Daarbij is gekeken naar zaken als nieuwe werkprocessen, hergebruik van data, standaardisatie van processen, open data, privacy en informatiebeveiliging. Meer informatie hierover vindt u in de bijgevoegde factsheet Digitaal Stelsel Omgevingswet/VIVO en binnenkort worden de resultaten van de VIVO gepubliceerd.

Wat kunt u nu al doen?

Om de nieuwe mogelijkheden door de Omgevingswet optimaal te kunnen benutten is het belangrijk voor uw gemeente om nu al te werken aan de voorbereidingen voor de invoering van de Omgevingswet. Op die manier zorgt u ervoor dat uw gemeente in de volgende raadsperiode een solide basis heeft en straks niet wordt overvallen door de decentralisatie van taken in het fysieke domein. U kunt bijvoorbeeld bepalen welke bestuurlijke ambitieniveau u met de Omgevingswet wilt realiseren en met welke thema's of projecten u aan de slag wilt. Daarbij kunt u in beeld brengen welke afwegingsruimte u voor die ambities nodig heeft. Die informatie kunt u komende periode ook gebruiken voor uw inbreng bij de consultaties over de AMvB's en de Aanvullingswetten. Verder kunt u met de andere overheden in de regio en de omgevingsdienst de ambitie voor de samenwerking in de regio bepalen en kijken hoe u die wilt vormgeven. Op basis van een gemeentelijke visie over de Omgevingswet kunt u bepalen welke invoeringsstrategie bij uw gemeente past en welke onderdelen van uw organisatie daar op welk moment bij betrokken moeten worden.

Meer informatie hiervoor vindt u in de bijgevoegde factsheet Aan de slag met de Omgevingswet en Raadgever Omgevingswet.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop that starts at the bottom left, goes up and around to the right, then down and back to the left, ending with a small upward stroke.

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.